

צידו האחר של הספק: או דלמא – משמא) משנה זו, בה נאמר שגלגול
 עובד כוכבים פוטר מן החלה, רבי יוסי ורבי שמעון קתני לה – שנו
 אותה, דקא פטר – שהם הפוטרים בזה, שכשם שפטרו מירוח עובד
 כוכבים ממעשר כך פטרו גלגול עובד כוכבים מחלה, אכל רבי מאיר
 ורבי יהודה גמרי – למדים) גזירה שוה 'ראשית' 'ראשית' בחלה
 מהתם – משם, כלומר ממעשר, שנאמר במעשר (דברים יח ד) 'ראשית
 דגנך', ונאמר בחלה (במדבר טו ב) 'ראשית ערסתכם', מה שם מירוח
 עובד כוכבים אינו פוטר מן המעשר, שהוא מתרבה ממיעות אחר
 מיעות וכאמור, אף כאן בחלה גלגול עובד כוכבים אינו פוטר מן
 החלה.
 רבא מתפלל שיפשוט ספיקו: אמר רבא, יהא רענא דאחוייה בחילמא
 – יהי רצון שאראה בחלום את דין זה, כלומר שיתגלה לי מן השמים
 דין גלגול עובד כוכבים אם הוא פוטר מן החלה, או שאינו פוטר.
 רבא פושט את הספק: תרד – (שוב) אמר רבא, מאן דאמר שמירוח
 העובד כוכבים פוטר מן המעשר, והיא דעת רבי יוסי ורבי שמעון,
 סובר שגם גלגול העובד כוכבים פוטר מן החלה, ואילו מאן דאמר
 שמירוח העובד כוכבים אינו פוטר מן המעשר, והיא דעת רבי
 מאיר ורבי יהודה, סובר שגלגול העובד כוכבים אינו פוטר מן
 החלה.
 הגמרא דנה בדברי רבא מברייתות שונות: איתיה רב פפא לרבא,
 נאמר בברייתא. עובד כוכבים שהפריש מה לפדיון פטר חמור
 שגולד לו, וכן עובד כוכבים שהפריש חלה מעיסתו, מודיעין אותו
 שהוא פטור מכל זה, כיון שבהמת עובד כוכבים פטורה מן הבכורה
 וכן גלגול עובד כוכבים פוטר מן החלה, וקתלו אינה חלה והיא
 נאכלת לזרים, ופטר חמור שלו אינו קדוש וגוון את צמרו וכן עובד
 בו, ככל בהמת חולין. ויש לדייק מדברי הברייתא, ודוקא פטר חמור
 וחלה אין בו, הא תרומתו שהפריש, אסורה לזרים, לפי שמירוח
 עובד כוכבים אינו פוטר. וקשה על דברי רבא, והא האי תנא – והלא
 תנא זה הוא דאמר מירוח העובד כוכבים אינו פוטר מן המעשר,
 שעל כן תרומתו אסורה, ואף על פי כן דעתו שגלגול עובד כוכבים
 פוטר מן החלה שעל כן חלתו אינה חלה, ושלא כדברי רבא שהמחויב
 במירוח עובד כוכבים מחייב גם בגלגול עובד כוכבים.
 ועוד איתיה רבינא לרבא, נאמר בברייתא, חלת עובד כוכבים
 אפילו היא מתבואה שגדלה בארץ, ותרומתו שהפריש מתבואה
 שגדלה בחוצה לארץ, מודיעין אותו שהוא פטור מן החלה ומן
 התרומה, ועל כן חלתו אינה קדושה ונאכלת לזרים, ותרומתו אינה
 קדושה ועל כן אינה מרמעת – אין היא אוסרת את תערובתה. ויש
 לדייק מדברי הברייתא, דדוקא תבואת חוצה לארץ שמירחה עובד
 כוכבים אינה מחויבת בתרומה, כיון שאפילו מירחה ישראל אינה
 חייבת אלא מדרבנן, הא תרומתו מתבואה שגדלה בארץ, שחיובה
 מן התורה, אסורה לזרים ומרמעת – ואוסרת את תערובתה. וקשה,
 והא האי תנא דאמר מירוח העובד כוכבים אינו פוטר ואילו גלגול
 העובד כוכבים פוטר.
 מתרצת הגמרא: אכן המחייב במירוח עובד כוכבים מחייב בגלגול
 עובד כוכבים והפוסט במירוח עובד כוכבים פוטר בגלגול עובד
 כוכבים, וכדברי רבא, והמבואר בברייתות אלו שתבואת עובד
 כוכבים חייבת בתרומה אף שגלגול עובד כוכבים פוטר מן החלה, אין
 זה אלא מדרבנן, שחייבה בתרומה, גזירה משום פעלי כיסים –
 עשירים שיש להם קרקעות הרבה והם חסים על מעשרותיהם, ועל
 כן יש לחשוש שיקנו את שדותיהם לעובדי כוכבים וימרחו עובד
 כוכבים את תבואותיהם בכדי שיפטרו בכך מלעשר, ובכדי למנוע
 הפקעת השדות מחובת מעשר גזרו חכמים שגם תבואת גוי חייבת
 במעשר.

דין נוסף, גלגול עיסה (לישתה במים) בהיותה של הקדש, פוטר אותה
 מחובת הפרשת חלה אפילו נפרתה לאחר מכן והרי היא חולין, כיון
 שבשעת חובתה היתה פטורה. תנן (חלה פ"ג מ"ג), הקרישה אשה את
 עיסתה עד שלא יקדם שגלגלה ולשה אותה, ושוב חזרה ופדאתה,
 ורק לאחר מכן גלגלה, חייבת בחלה, כיון שבעת הגלגול חזרה
 העיסה להיות חולין. וכן אם הקדישה משגלגלה – אחר שגלגלה
 ופדאתה, חייבת בחלה, כיון שבעת הגלגול עוד לא הוקדשה והיא
 חולין וכבר נתחייבה בחלה. אולם אם הקרישה עד שלא גלגלה,
 וגלגלה הנזכר, כלומר שנתגלגלה בעת שהיתה קדושה, ואחר כך
 פדאתה הרי היא חולין עתה, פטורה מחובת הפרשת חלה, כיון
 שבשעת חובתה – בעת שאמור לחול עליה חיוב חלה, והוא בעת
 הגלגול, היתה פטורה מחלה, לפי שהיתה הקדש באותה עת.
 לאחר שבייר רבא את דיניהם של מירוח הקדש ועובד כוכבים, ושל
 גלגול הקדש, הוא מסתפק אודות גלגול עובד כוכבים: פני – (נסתפק)
 רבא, גלגול עובד כוכבים מאי, האם הוא פוטר מן החלה או שאינו
 פוטר.
 רבא מבאר את ספיקו: מיתנא תנן – שנינו במשנה בחלה (שם מ"ד), קר
 שנתגייר והיתה לו עיסה, אם נעשתה העיסה, שנתגלגלה, עד שלא
 נתגייר, פטור מהפריש ממנה חלה, לפי שבשעת חובתה, שהיא
 שעת הגלגול, היה עדיין עובד כוכבים ונמצא שנתגלגלה על ידי
 עובד כוכבים הפטור מן החלה, ואם נעשתה ונתגלגלה משנתגייר
 חייב להפריש ממנה חלה, לפי שבשעת הגלגול כבר היה ישראל
 המחויב בחלה. ואם פסק אם נתגלגלה קודם הגירות או לאחריה,
 חייב בהפרשת חלה מפני הספק, שמספק מחמירים, ויש לחשוש שמא
 נתגלגלה רק אחר שנתגייר ונתחייבה בחלה.
 צד אחד בספק: הא – משנה זו, מאן קתני לה – מיהו שנה אותה,
 האם דברי הכל היא, ואפילו רבי מאיר ורבי יהודה דקמחיבי
 התם – (שם) במירוח עובד כוכבים, כאמור לעיל (ס"ה), פטרי הקא
 – (כאן) בגלגול עובד כוכבים, שדוקא התם לגבי חיוב במעשר, הוא
 דקתיב 'דגנך' 'דגנך' כמה פעמים ויש מהן 'תירא' – (המיותר) לדרשה,
 שנאמר (דברים י"ב) 'לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנך וגו', ונאמר
 עוד (שם י"ב) 'ואכלת לפני ה' אלהיך בפקודם אשר יבחר לשפן שמו
 שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך וגו', ונאמר עוד (שם י"ד) 'ראשית
 דגנך תירשך ויצהרך וראשית גו צאנך תקן לו', היינו ששלוש פעמים
 חזרה התורה על כך שדין תרומה ומעשר הוא רק בדגן, ובאים הם
 לדרשה, שמדגן הראשון יש לדרוש 'דיגונך ולא דיגון הקדש',
 וללמד שמירוח הקדש פוטר, ושני ה'דגן' האחרים מיותרים ובאים
 למעט 'דיגונך ולא דיגון עובד כוכבים', שמירוח עובד כוכבים פוטר,
 הני מעוט אחר מעוט, שהתורה מיעטה פעמיים דיגון עובד
 כוכבים, והכלל הוא שאין מעוט אחר מעוט אלא לרבות, ובא
 הכתוב לרבות אפילו מירוח עובדי כוכבים שאינו מדגן חיוב
 במעשר, וכל זאת לגבי חיוב תבואה במעשר, אכל הקא לגבי גלגול
 עובד כוכבים, מודים הכל שהוא פוטר, משום שרק תרי זמני – (שתי
 פעמים) 'עריסותיכם' כתיב, שנאמר (במדבר טו ב) 'ראשית ערסתכם
 חלה תרימו תרומה בתרומת גרן בן תרימו אתה', ונאמר בפסוק
 שלאחריו (שם כא) 'מראשית ערסתיכם תתנו לה' תרומה לזרתיכם',
 ובא תר' 'עריסותיכם' לדרוש פרי ערסתכם, ש'עריסה' בלשון תורה
 היא 'עיסה' בלשון חכמים, ובא הכתוב ללמד ששיעור העיסה
 המחויבת בחלה היא כשיעור העיסה שהיתה נעשית במדבר, שהיא
 בגודל של עומר לגולגולת, ותד' 'עריסותיכם' בא למעט שרק
 עריסותיכם חייבות ולא עיסת עובדי כוכבים ולא עיסת הקדש,
 ונמצא שהכל מודים שגלגול עובד כוכבים פוטר, ואף לסוברים
 שמירוחו אינו פוטר.

מנחות דף סז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון) קמה

לְעִשְׂרוֹן, יָתֵן (עליו) שְׁמֵנוּ וּלְבוֹנָתוֹ בְּכֹל, יִצַק שֶׁמֶן עַל הָעֶשְׂרוֹן
שֶׁהוֹנֵחַ עַל הַשֶּׁמֶן שֶׁבְּכֹל, וְכָלֵל אֶת הָעֶשְׂרוֹן בְּשֶׁמֶן. הִנֵּינָה הַכֹּהֵן
וְהַגִּישׁ, קָמֵץ מִן הַמִּנְחָה מְלֹא קוֹמָצוֹ, וְכֵן לִיקַט אֶת הַלְּבוּנָה מִהַמִּנְחָה,
וְהִקְמִיר אֶת שֵׁנֵיהֶם, קוֹמֵץ הַסּוּלָת וְקוֹמֵץ הַלְּבוּנָה, עַל הַמּוֹבָה,
וְהַשָּׂאֵר מִן הַסּוּלָת שְׁלֹא נִקְמָץ, נֹאכַל לְפָנֵיהֶם הַזֹּכְרִים לַיּוֹם וְלֵילָה,
כְּדִין שִׁירֵי מִנְחוֹת.
הַמִּשְׁנָה מְסַפֶּרֶת אֹדוֹת מְכִירַת הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה מִיַּד אַחַר שֶׁקָּרַב
הָעוֹמֵר, וּמְבִיאָה מַחְלוּקַת אִם הִיא הַדְּבַר בְּרִצּוֹן חֲכָמִים: מִשְׁקָרֵב
וּמֵעַתָּה שֶׁקָּרַב הָעוֹמֵר הִיא יוֹצֵאִין לְרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וּמוֹצֵאִין שׁוֹק
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא מְלֹא קָמָח – תְּבוּאָה שֶׁנִּשְׁחָנָה כְּמוֹת שֶׁהִיא, [וְ]קָלִי –
תְּבוּאָה שֶׁנִּשְׁחָנָה אַחַר שֶׁנִּשְׁתַּיִּיבָה בַתְּנוּרָה, מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה,
נִמְכָּרִים בַּחֲנוּיּוֹת שֶׁבְּשׁוּקִים, וְהִיא זֶה שְׁלֹא בְּרִצּוֹן הַחֲכָמִים, שֶׁהִיא
עֶסְקוֹ בַתְּבוּאָה זֶה לְפָנֵי הַקְּרֵבַת הָעוֹמֵר, וְיֵשׁ לְחֹשֶׁשׁ שֶׁמָּא אֲגַב הָעֵיסוֹק
בָּהּ יִבְאוּ לֵאכּוֹל מִמֶּנָּה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּרִצּוֹן
הַחֲכָמִים הָיוּ עוֹשִׂין, שֶׁאֵין לֵאסוֹר אֶת הַקְּצִירָה קוֹדֵם שֶׁהוֹתֵרָה
הַתְּבוּאָה בְּאִכִּילָה, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לְחֹשֶׁשׁ שֶׁמָּא יֵאכּוֹל מִמֶּנָּה בְּאִסוּר.

נמרא

שִׁנֵּינוּ בַּמִּשְׁנָה שֶׁנִּחְלָקוּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אִם מוֹתֵר לְקַצֹּר מִן
הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה בַּעַת שֶׁהִיא אִסוּרָה לֵאכִילָה, מַחֲשֵׁשׁ שִׁיאֲכֹלָהּ
בְּאִסוּר. הַגְּמָרָא מְבַרֶרֶת אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא:
וְהָאֵם לֹא נִזְדָּר רַבִּי יְהוּדָה דְּלִמָּא אֲתֵי לְמִיכַל מִינְיָה – שֶׁמָּא יִבּוֹא
לֵאכּוֹל מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה, וְרַבִּי מֵאִיר – וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מִדְּבַרֵי הַמִּשְׁנָה
בְּפִסְחִים ^(ט) עַל דְּבַרֵי מִשְׁנַתְנִי, שֶׁשִּׁנֵּינוּ שֶׁם, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בּוֹדֵקִין
אֶת הַחֲמֵץ בְּאוֹר (בְּלִיל) אֲרֻכָּעָה עֶשְׂרֵי בְּנִיטֵין, וְאִם לֹא בִדַּק בְּלִיל
אַרְבַּעַת עֶשְׂרֵי בְּנִיטֵין בּוֹדֵק בְּאַרְבָּעָה עֶשְׂרֵי בְּשַׁחְרִית, וְאִם לֹא בִדַּק
בְּשַׁחְרִית בּוֹדֵק בְּשַׁעֲת הַבֵּיעוֹר (הַשְּׂרִיפָה וְהַכִּלּוּי) שֶׁל הַחֲמֵץ שֶׁהִיא
בְּשַׁעֲת הַשִּׁישִׁית, אֲבָל מִכָּאֵן וְאֵילֵךְ שֶׁהַחֲמֵץ אִסוּר בְּאִכִּילָה, אֵינוֹ
בּוֹדֵק, שֶׁמָּא יִבּוֹא לֵאכּוֹל אֶת הַחֲמֵץ שֶׁמִּצָּא. וְהַחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא
בְּדַק בּוֹ בְּאוֹר אַרְבַּעַת עֶשְׂרֵי יִבְדּוֹק בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרֵי בְּשַׁחְרִית, לֹא בִדַּק
בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרֵי יִבְדּוֹק בַּתּוֹךְ הַמוֹעֵד (מוֹעֵד בֵּיעוּרוֹ דֵּהֵינּוּ בְּשַׁעֲת
הַשִּׁישִׁית), לֹא בִדַּק בַּתּוֹךְ הַמוֹעֵד יִבְדּוֹק לְאַחַר הַמוֹעֵד (כְּלוֹמַר בְּפִסַּח
עֲצוּמוֹ), שֶׁלֹּא חֲשׁוֹ חֲכָמִים שֶׁמָּא יִבּוֹא לֵאכּוֹל אֶת הַחֲמֵץ. וְקִשָּׁה,
מְדוּעַ שֶׁם גֹּזֵר רַבִּי יְהוּדָה שֶׁלֹּא לְבַדּוֹק אַחַר הַחֲמֵץ בַּעַת אִסוּרוֹ, שֶׁמָּא
יִבּוֹא לֵאכֹל, וְאֵילוֹ כֵּאֵן לֹא גֹזֵר שֶׁלֹּא לְקַצֹּר מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה
בַּעַת אִסוּרָה, שֶׁלֹּא חֲשַׁשׁ שִׁיבּוֹאוּ לֵאכּוֹל הַיִּמְנָה. מִתְּרַצַּת הַגְּמָרָא:
אֲמַר רַבָּה, שְׂאֵנִי (שׁוֹנָה) אִסוּר חֲדָשׁ מֵאִסוּר חֲמֵץ, שֶׁבְּאִסוּר חֲדָשׁ
אֵין לְחֹשֶׁשׁ לֵאכִילָה בַּעַת קְצִירָתוֹ,

שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: אִי הָבִי – אִם כֵּךְ, שֶׁאַתָּה חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יִבּוֹאוּ בְּעֵלֵי
כִּיסִים לְהַפְקִיעַ אֶת שְׂדוּתֵיהֶם מִחוּבַת מַעֲשֵׂר, אֲפִילוּ חָלָה נְמִי וְגַם-
כֵּן יֵשׁ לְגוֹזֵר שְׂעִיטָה עוֹבֵד כּוֹכְבִים תַּחְתִּיב בָּהּ, שִׁישׁ לְחֹשֶׁשׁ שֶׁמָּא
יִפְקִיעוּ אֶת עֵיטָתָם מִחוּבַת חֵלָה עַל יַדֵי גִלְגּוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים. מִשִּׁיבָה
הַגְּמָרָא: אִם יִחַפְצוּ בְּעֵלֵי כִיסִים לְהַפְקִיעַ אֶת חוּבַת חֵלָה, לֹא יִצְטַרְכוּ
לְגִלְגָּלָה עַל יַדֵי עוֹבֵד כּוֹכְבִים, שֶׁהִלָּא אֲפֻשֶׁר דְּאִפִּי וְ-שִׁיאִפָּהוּ לָהּ
בְּשִׁיעוֹר שֶׁל פְּחוֹת מִחֲמֻשֵׁת רְבָעִים שֶׁל קָב קָמָח וְעוֹד, שֶׁהוּא שִׁיעוֹר
הָעֵיסָה הַמְּחֻיבַת בַּהֲפֹרֵת חֵלָה, וְלִכֵּן אֵין תּוֹעֵלַת בְּגוּזִירָה זֶה, שֶׁאֲפֻשֶׁר
לְהַפְקִיעַ חוּבַת חֵלָה גַם בְּלַעֲדֵי גִלְגּוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים.
שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: תְּרוּמָה נְמִי וְ-גַם כֵּן יִכּוֹל הוּא לְהַפְקִיעַ אֶת חוּבַת
לֹא מִירוּחַ עוֹבֵד כּוֹכְבִים, שֶׁאֲפֻשֶׁר הָעֵבִיר (שִׁיעֵשָׁה) לָהּ בְּדְרָבִי
אוֹשְׁעֵינָא, דְּאֵמַר רַבִּי אוֹשְׁעֵינָא, מְעָרִים אָדָם עַל תְּבוּאָתוֹ, כְּלוֹמַר,
יִכּוֹל אָדָם לְנַהֵג בְּעַרְמָה בְּאִשֶׁר לְתוּבָאָתוֹ עַל מִנַּת שְׁלֹא תַּחְתִּיב
בְּמַעֲשֵׂר, וּמְכַנְיָסָה לְבִיתוֹ כְּשֶׁהִיא עֵדִיין בְּמִוּזֵן שְׁלָהּ (בְּקִלְפִתָּהּ), בְּרִי
שְׁעַל יַדֵי כֵךְ תִּהְיֶה אֲוִכְלָתָהּ מִמֶּנָּה וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר, אִי
נְמִי – אֹפֶן נוֹסֵף יִכּוֹל הוּא לְעִשׂוֹת עַל מִנַּת לְהַפְטוֹר מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּעֵייל
לָהּ – שִׁיכְנִיס אֶת הַתְּבוּאָה לְבִיתוֹ דְּרָךְ הַגְּלוּת וְכֵן אֲפֻשֶׁר שִׁיכְנִיסָהּ
דְּרָךְ קְרִפְיוֹת, וְאֵף בּוֹה לֹא תַּחְתִּיב בְּמַעֲשֵׂר לְפִי שֶׁלֹּא רֵאתָה פְּנֵי
הַבֵּית דֶּרֶךְ כְּנִיסָתָה. וְכִינּוּן שֶׁהוּא יִכּוֹל לְפַטוֹר אֶת תְּבוּאָתוֹ בְּאוֹפְנִים
אֵלוֹ, לֹא הִיתָה תּוֹעֵלַת חֵלָה בְּכֵךְ שֶׁגֹּזֵר שֶׁלֹּא יִפְטוֹר מִירוּחַ עוֹבֵד כּוֹכְבִים,
וְכִינּוּן שֶׁאֵף עַל פִּי כֵךְ גֹּזֵר בּוֹה, יֵשׁ לְגוֹזֵר גַּם בְּגִלְגּוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים.
מִתְּרַצַּת הַגְּמָרָא: הָתָם (שֶׁם) בַּתְּבוּאָה, הַמַּעֲשִׂים שֶׁנִּתְּנָן לְעִשׂוֹת עַל
מִנַּת לְפֹטְרָה מִמַּעֲשֵׂר, נַעֲשִׂים בְּפְרָהֶסְיָא, שֶׁהִכֵּל רוֹאִים שֶׁהוּא
מְכַנְיָסָה בְּמוֹץ שֶׁלֹּא אוֹ דְּרָךְ גִּגוֹת וְקְרִפְיוֹת, וְעַל כֵּן יוֹלָא בִּיה מִלְּתָא
– בּוֹשָׁה הִיא לוֹ לְעִשׂוֹת כֵּן, וְהוּא מַעֲדִיף לְהַעֲרִים וּלְמוֹכְרָה לְעוֹבֵד
כּוֹכְבִים וּלְפֹטְרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר בְּאוֹפֵן זֶה, וְלְפִיכֵן גֹּזֵר שֶׁגַם תְּבוּאָת עוֹבֵד
כּוֹכְבִים חִיבָתָה, אוֹלַם הָתָם (כֵּאֵן) בַּחֵלָה, יִכּוֹל הוּא לְפֹטְרָה מִן הַחֵלָה
בְּצִינְיָא וְשִׁלָּא עַל יַדֵי מְכִירָה לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְהֵינּוּ עַל יַדֵי שִׁיאִפָּה
פְּחוֹת מַחֲמֻשֵׁת רְבָעִים קָמָח, וְלֹא יוֹלָא בִּיה מִלְּתָא – אֵין זֶה בּוֹשָׁה
עוֹבְרוֹ מֵאַחַר וּבְנֵי אָדָם אֵין מְכִירִים בְּכֵךְ, וְלִכֵּן הָרוּצָה לְפַטוֹר עֵיסוֹתוֹ
מַחֵלָה יִכּוֹל הוּא לְעִשׂוֹת כֵּן לְלֹא חֲשַׁשׁ מֵאַחֲרֵים, וְאֵין תּוֹעֵלַת בְּגוּזִירָה
זֶה, שֶׁאֲפֻשֶׁר לְהַפְקִיעַ חוּבַת חֵלָה גַם בְּלַעֲדֵי גִלְגּוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים.

משנה

הַמִּשְׁנָה מְמַשְׁכֶּה לְעֶסְקוֹ בְּדִינֵי מִנְחַת הָעוֹמֵר, וּבְהִיתֵר אֲכִילַת תְּבוּאָה
חֲדָשָׁה אַחַר הַקְּרֵבַת הַמִּנְחָה. בַּמִּשְׁנָה הַקּוֹדֶמֶת (טו) מְבֹאֵר כִּיצַד
הוֹצִיאוּ אֶת הָעֶשְׂרוֹן הַנִּדְרָשׁ לְמִנְחָה, מִתּוֹךְ שְׁלוֹשׁ אוֹ חֲמֵשׁ הַסָּאִים
שֶׁנִּקְצְרוּ לְצוֹרֵךְ כֵךְ. מִשְׁנֵיתוֹ מְבַאֵר כִּיצַד הַקְּרִיבוּהוּ: בָּא לֹא הַכּוֹהֵן

המשך ביאור למסכת מנחות ליום שלישי עמ' א

טמאה קודם שבלעה הפיל, והנידון הוא האם לאחר שבלעה ופלתה
כבר בטלה טומאתה, תנינא – הרי שנינו דין זה במשנה (בבלי פסח מ"ט),
כל תבליים יודדין לידי טומאתן במחשבתה, כגון, אם חשב אדם על
חתיכת עור לעשות הימנה שולחן, שאינה חסרה עוד תיקון לזה, מיד
חל עליה שם כלי ראויה לקבל טומאה, ואין הכלים עולין
מטומאתן אלא בשינוי מעשה, כלומר, אם חשב אדם על כלי טמא
לבטלו מתורת כלי, אין טומאתו בטלה בכך, עד שיעשה בו מעשה
בידים, כגון שישברנו. ומאחר וכאן לא נעשה שינוי מעשה בכפיפה
זו, שהרי הפיל הקיאה בשלימותה, נמצא שאין טומאתה בטילה, ומה
ספק יש בענין זה.
מבאר הגמרא: לא צריכא – לא הוצרך ספיקו של רמי בר חמא,
אלא באופן דבלע הפיל הוצינן – ענפים, והקיאם דרך בית העיני,
ונטלם אדם ועבדיניהו – ועשה מהם כפיפה מצרית, והנידון הוא,
מי הנה עיבול – האם נידונים ענפים אלו כמעוכלים, והנה ליה –
ולפיכך נידון הכלי הנעשה מענפים אלו

זרעם בקרקע וצמחו, וקא בעי לאיתווי מנחות מינייהו – ועתה
חפץ הוא להביא מנחות מן החטים שצמחו. ובוזה יש להסתפק, מאי
– מה דינם של חטים אלו למנחות, האם טעם הדבר שהיו פסולות
מתחילה למנחות הוא משום דמאוסותא הוא – שמאוסות הן
לגבוה, וכיון דויעינהו אודא למאוסותיהו – ומאחר זרען וצימחו
שוב אינן מאוסות, שהרי אחרות הן, ומותר להביא מהן מנחות, אי
דלמא – או שמא אין הפסול משום מאוסות אלא משום כחישותא
הוא – שהחייטים שנתעבלו במעי בהמה ויצאו לחוץ כחושות הן,
והשתא נמי כחוששה – ואף עתה לאחר שזרען בקרקע וצימחו עדיין
כחושות הן, ולפיכך אין להביא מהן מנחות.
מסיקה הגמרא: תיקו – תעמוד שלא או בספק, לפי שלא נפשטה.
הגמרא מביאה ספק נוסף של רמי בר חמא: בעי רמי בר חמא, פיל
שבצע כפיפה מצרית – סל או קופה העשויים מן נצרים (ענפים)
של דקל, והקיאה דרך בית הרעי, מהו – מה דינה של כפיפה זו.
מבאר הגמרא: למאי – לענין מה יש להסתפק בכפיפה זו, אילמא
למבטל טומאתה – אם תאמר שהספק הוא באופן שהיתה הכפיפה